

Flora i roślinność projektowanego rezerwatu „Mokrańszczyzna” (Podlaski Przełom Bugu, wschodnia Polska)

JOLANTA MARCINIUK, PAWEŁ MARCINIUK i MAREK WIERZBA

MARCINIUK, J., MARCINIUK, P. AND WIERZBA, M. 2004. Flora and vegetation of the planned nature reserve “Mokrańszczyzna” (Podlaski Przełom Bugu Landscape Park, eastern Poland). *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 11: 131–139. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: Vegetation of the planned nature reserve “Mokrańszczyzna” is presented in the paper. A full list of recorded vascular plant species as well as systematic and characteristic of distinguished plant communities are given.

KEY WORDS: vascular plants, forest communities, nature reserve, eastern Poland

J. Marciniuk, P. Marciniuk i M. Wierzba, Zakład Botaniki Akademii Podlaskiej, ul. B. Prusa 12, PL-08-110 Siedlce, Polska; e-mail: jolam@ap.siedlce.pl

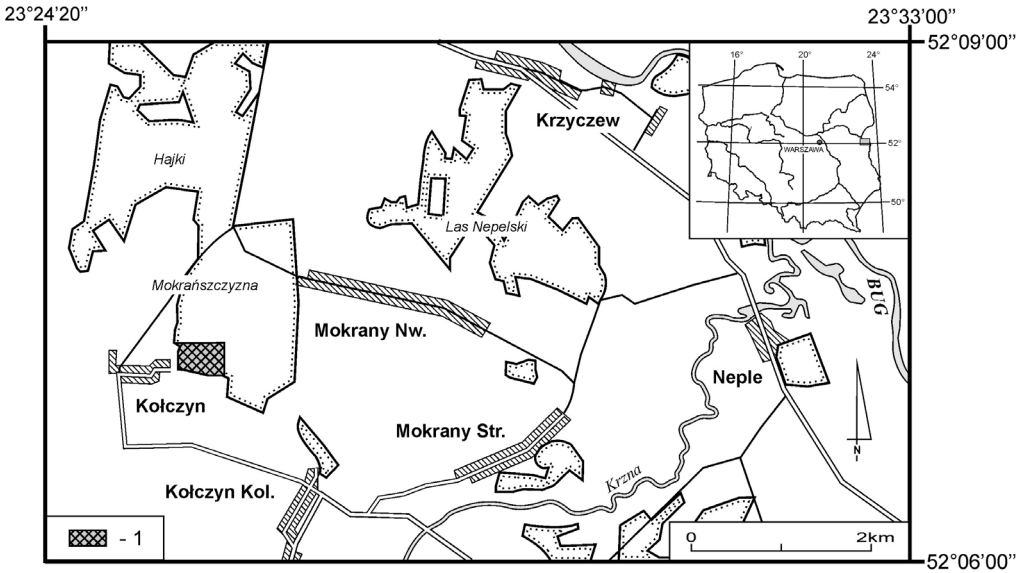
WSTĘP

Naturalne fitocenozy łągu wiązowo-jesionowego *Ficario-Ulmetum minoris* na terenie Polski występują rzadko i na niewielkich powierzchniach (MATUSZKIEWICZ 2001). Zdaniem OLACZKA (2000) w całym kraju zachowało się ich nie więcej niż 500 ha. Na obszarze parku krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu, dobrze wykształcone płaty *Ficario-Ulmetum* zachowały się, poza rezerwatem Łęg Dębowy, w kompleksie leśnym o nazwie „Mokrańszczyzna”. W najstarszym i jednocześnie najcenniejszym fragmencie tego kompleksu zaprojektowano rezerwat przyrody (MARCINIUK & MARCINIUK 1998). Niestety dotychczas projekt ten nie został zatwierdzony.

Celem niniejszej pracy było przedstawienie aktualnego stanu flory i zbiorowisk roślinnych badanego obiektu.

CHARAKTERYSTYKA TERENU BADAŃ

Projektowany rezerwat „Mokrańszczyzna” położony jest, według KONDRACKIEGO (2002), we wschodniej części Nizin Środkowo-Polskich, w makroregionie Nizina Południowopodlaska i rozciąga się na obszarze mezoregionu Podlaski Przełom Bugu. Opisany obiekt położony jest na terenie gminy Rokitno (powiat bielski, województwo lubelskie) w granicach Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”. Obejmuje południowo-zachodni

Ryc. 1. Lokalizacja projektowanego rezerwatu „Mokrańszczyzna” (1).

Fig. 1. Location of the planned nature reserve “Mokrańszczyzna” (1).

fragment uroczyska Mokrańszczyzna administrowanego przez Nadleśnictwo Chotyłów, Leśnictwo Neple. W całości znajduje się w kwadracie ATPOL **GD23** (ZAJĄC & ZAJĄC 2001) oraz na terenie dwóch małych kwadratów o boku 2,5 km – GD2331 i GD2321. Położenie charakteryzowanego obiektu zaprezentowano na rycinie 1.

Projektowany rezerwat zajmuje powierzchnię 12,43 ha, na którą składają się wydzielania: g, h, i, j, k oddziału leśnego 23. Od północy i wschodu rezerwat graniczy z terenami leśnymi wchodzącymi w skład strefy ochronnej gniazda bociana czarnego, która obejmuje cały oddział 22 (strefa ścisła), oraz w okresie lęgowym oddziały 20g, 23a i wydzielania g, j wchodzące w skład projektowanego rezerwatu. Strefa tworzy bardzo dobrą otulinę dla tej części rezerwatu.

Rezerwat obejmuje wielogatunkowe 80–100-letnie drzewostany z licznymi okazami pomnikowych 250-letnich dębów. Niewielką powierzchnię (2,47 ha) zajmują młode (20-letnie) drzewostany, które zostały włączone do projektowanego rezerwatu ze względu na racjonalny przebieg granic.

Dominują tu gleby hydrogeniczne w typie czarnych ziem właściwych – w południowej części rezerwatu i zdegradowanych – w pasie środkowym. W części północnej projektowanego rezerwatu występują gleby brunatne właściwe i na niewielkich fragmentach zdegradowane. Czarne ziemie właściwe wytworzyły się na glinie średniej i ciężkiej, w warunkach wysokiego poziomu wód gruntowych. Czarne ziemie zdegradowane wyodrębniły się z gleb właściwych w warunkach zbyt silnego i długotrwałego odwodnienia, po regulacji stosunków wodnych pobliskich łąk i ogólnego obniżenia poziomu wód gruntowych.

Gleby brunatne wytworzyły się z glin zawierających węglan wapnia CaCO_3 , o pH warstwy próchnicy 6,0–8,0¹.

UWAGI METODYCZNE

Teren projektowanego rezerwatu „Mokrańszczyzna” był przez autorów penetrowany wielokrotnie w latach 1993–2000. Badania szczegółowe przeprowadzono w sezonie wegetacyjnym 1998.

Nazwy roślin naczyniowych przyjęto za MIRKIEM i in. (1995), a zamieszczone w tabeli fitosocjologicznej nazwy mszaków za OCHYRĄ i SZMAJDĄ (1978). Listę florystyczną, sporządzoną w oparciu o spis florystyczny, przedstawiono w porządku alfabetycznym. W przypadku taksonów wpisanych na regionalną listę gatunków zagrożonych (GŁOWACKI i in. 2003) podano kategorie zagrożenia według IUCN (1994) oraz określono częstość ich występowania.

Zbiorowiska roślinne identyfikowano według ogólnie przyjętej metody fitosocjologicznej Brauna-Blanqueta (PAWŁOWSKI 1977). Ze względu na niewielki stopień zróżnicowania roślinności badanego obiektu, wykonano tylko 8 zdjęć fitosocjologicznych, które zestawiono w tabeli 1.

Nomenklaturę i systematykę zbiorowisk leśnych oparto na systemie zaproponowanym przez MATUSZKIEWICZA (2001).

WYNIKI BADAŃ

Lista gatunków roślin naczyniowych projektowanego rezerwatu

Acer platanoides, *Actaea spicata*, *Aegopodium podagraria*, *Agrostis stolonifera*, *Ajuga reptans*, *Alliaria petiolata*, *Alnus glutinosa*, *Anemone nemorosa*, *A. ranunculoides*, *Asarum europaeum*, *Athyrium filix-femina*, *Betula pendula*, *Brachypodium sylvaticum*,

Clinopodium vulgare, *Caltha palustris*, *Campanula persicifolia*, *C. trachelium*, *C. rapunculoides*, *Cardamine amara* subsp. *amara*, *Carex digitata*, *C. elongata*, *C. hirta*, *C. pilosa* – **VU** – zwarty płat o powierzchni ok. 40 m² w południowej części obiektu, *C. remota*, *C. sylvatica* – **LR** – dość licznie na całym obszarze, *Carpinus betulus*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Ch. temulum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Circaea lutetiana*, *Cirsium rivulare* – **LR** – pojedyncze osobniki w płatach *Ficario-Alnetum*, *Convallaria majalis*, *Cornus sanguinea*, *Corydalis cava* – **EN** – licznie w lasach łęgowych, *C. solida* – **VU**, – bardzo licznie na całym obszarze, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Crepis paludosa*, *Cruciata glabra*,

Dactylis polygama, *Daphne mezereum* – **VU** – rozproszony na całym obszarze, *Deschampsia caespitosa*, *Dryopteris filix-mas*, *D. carthusiana*,

Epilobium parviflorum, *E. roseum*, *Equisetum sylvaticum*, *E. pratense*, *Euonymus europaea*, *E. verucosa*,

Festuca gigantea, *Ficaria verna*, *Filipendula ulmaria*, *Fragaria vesca*, *Frangula alnus*, *Fraxinus excelsior*,

Gagea lutea, *Galeobdolon luteum*, *Galeopsis pubescens*, *Galium aparine*, *G. odoratum* – **VU** – dwa niewielkie płaty w lesie łąkowym, *G. schultesii*, *Geranium robertianum*, *Geum rivale*, *G. urbanum*, *Glechoma hederacea*,

Hieracium murorum,

Impatiens noli-tangere, *Isopyrum thalictroides* – **VU** – w kilku skupieniach na całym obszarze,

Lamium maculatum, *Lathraea squamaria* – **EN** – niewielki płat w łągu wiązowo-jesionowym, *Lathyrus vernus*, *Lilium martagon* – **VU** – kilka osobników w lesie łąkowym, *Listera ovata* – **LR** – pojedyncze

¹ Charakterystykę gleb przedstawiono w oparciu o niepublikowane materiały mgr inż. Tadeusza Łęczyskiego.

egzemplarze w łągu olszowo-jesionowym, *Luzula pilosa*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*,

Malus sylvestris, *Maianthemum bifolium*, *Melampyrum nemorosum*, *Melica nutans*, *Mercurialis perennis*, *Milium effusum*, *Moehringia trinervia*, *Mycelis muralis*, *Myosotis palustris*,

Oxalis acetosella,

Paris quadrifolia, *Platanthera bifolia* – **VU** – kilka osobników w lesie grądowym, *Poa nemoralis*, *P. trivialis*, *Polygonatum multiflorum*, *Populus tremula*, *Prunella vulgaris*, *Padus avium*, *Pulmonaria obscura*,

Quercus robur,

Ranunculus cassubicus s. lato, *R. lanuginosus*, *R. repens*, *Ribes nigrum* – **LR** – dwa krzewy w łągu olszowo-jesionowym, *Ribes spicatum*, *Rubus caesius*, *R. idaeus*, *R. saxatilis*, *Rumex acetosa*, *Rumex acetosella*,

Salix cinerea, *S. caprea*, *Scutellaria galericulata*, *Sorbus aucuparia*, *Stachys sylvatica*, *Scrophularia nodosa*, *Stellaria nemorum*, *S. holostea*,

Taraxacum sect. *Ruderalia*, *Tilia cordata*,

Ulmus minor, *U. laevis*, *Urtica dioica*,

Veronica chamaedrys, *V. officinalis*, *Viburnum opulus*, *Vicia sepium*, *Viola mirabilis*, *V. reichenbachiana*, *V. riviniana*.

Charakterystyka flory

W granicach projektowanego rezerwatu „Mokrańszczyzna” stwierdzono występowanie 128 gatunków roślin naczyniowych. 10 z nich podlega ochronie gatunkowej, w tym cztery całkowitej (*Daphne mezereum*, *Lilium martagon*, *Listera ovata*, *Platanthera bifolia*) i sześć częściowej (*Asarum europaeum*, *Convallaria majalis*, *Frangula alnus*, *Galium odoratum*, *Ribes nigrum*, *Viburnum opulus*). 12 taksonów uznano za zagrożone w skali regionu (GŁOWACKI i in. 2003), są to: z kategorią EN (zagrożone) – *Corydalis cava*, *Lathraea squamaria*; z kategorią VU (narażone) – *Carex pilosa*, *Corydalis solida*, *Daphne mezereum*, *Galium odoratum*, *Isopyrum thalictroides*, *Lilium martagon*; z kategorią LR (o niskim ryzyku) – *Carex sylvatica*, *Cirsium rivulare*, *Listera ovata* i *Ribes nigrum*.

O wysokim stopniu naturalności flory opisywanego obiektu świadczy brak antropofitów oraz znikomy udział gatunków obcych zbiorowiskom leśnym, jak: *Prunella vulgaris*, *Rumex acetosa*, *R. acetosella* i *Taraxacum* sect. *Ruderalia*. Na uwagę zasługuje występowanie chronionego gatunku grzyba purchawicy obrzymiej *Langermania gigantea* (MARCINIUK i in. 2000).

Systematyka zbiorowisk roślinnych

Klasa: *Quercio-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 1937

Rząd: *Fagetalia sylvaticae* Pawł. in Pawł., Sokół. et Wall. 1928

Związek: *Alno-Ulmion* Br.-Bl. et R. Tx. 1943

Podzwiązek: *Ulmion minoris* Oberd. 1953

1. Zespół: *Ficario-Ulmetum minoris* Knapp. 1942 em. J. Mat. 1976 (nomen invalidum)

Podzwiązek: *Alnenion glutinoso-incanae* Oberd. 1953

2. Zespół: *Fraxino-Alnetum* W. Mat. 1952

Związek: *Carpinion betuli* Issl. 1931 em. Oberd. 1953

3. Zespół: *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* Tracz. 1962

Charakterystyka wyróżnionych zbiorowisk

Ficario-Ulmetum minoris (tab. 1, zdj. 1–4) – zbiorowisko łągu wiązowo-jesionowego zajmuje ponad 80% powierzchni rezerwatu. Jest to las o bogatej strukturze drzewostanu, w którym wyraźnie wyodrębniają się dwie, a nawet trzy podwarstwy. Drzewostan tworzy głównie dobrej żywotności *Fraxinus excelsior* z dużym udziałem *Alnus glutinosa*, *Quercus robur*, *Tilia cordata*, *Ulmus minor* i *Acer platanoides*, w domieszce występują: *Ulmus laevis*, *Betula pendula*, *Populus tremula* i *Carpinus betulus*. Zwarcie warstwy a₁ wynosi 60–90%, a warstwy a₂ 20–60%.

Podszyt składa się głównie z gatunków budujących drzewostan, ze znacznym udziałem *Corylus avellana*, *Padus avium*, miejscami występują: *Cornus sanguinea*, *Viburnum opulus*, *Sorbus aucuparia*, *Ribes spicatum*, *Euonymus verrucosa* i *E. europaea*. Zwarcie warstwy jest dość zmienne i wynosi 20–70%.

Runo o pełnym zwarciu (100%) jest bogate w gatunki. Charakteryzuje się wyraźnie zaznaczoną zmiennością fenologiczną. W okresie wiosennym w warstwie tej dominują geofity, jak: *Anemone nemorosa*, *A. ranunculoides*, *Ficaria verna*, *Corydalis cava*, *C. solida*, *Gagea lutea* i rzadziej *Isopyrum thalictroides*. Latem o fizjonomii runa decydują głównie: *Galeobdolon luteum*, *Festuca gigantea*, *Mercurialis perennis*, *Galium odoratum* i *Asarum europaeum*.

Tabela 1. Zbiorowiska z klasy *Quercu-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger 1937.

Table 1. Communities of class *Quercu-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger 1937.

Numer kolejny zdjęcia Successive No. of relevé		1	2	3	4	5	6	7	8
Pododdział Forest section		23g	23g	23g	23g	23k	23g	23g	23h
Powierzchnia zdjęcia (m ²) Area of relevé (m ²)		400	400	400	400	400	400	400	400
Pokrycie w warstwie Cover of layer	a ₁	80	70	70	80	80	60	70	70
Pokrycie w warstwie Cover of layer	a ₂	–	50	30	–	20	60	50	40
Pokrycie w warstwie Cover of layer	b	60	20	40	30	60	20	10	30
Pokrycie w warstwie Cover of layer	c	100	100	100	100	100	100	100	100
Pokrycie w warstwie Cover of layer	d	50	70	70	50	60	30	80	80
	1	2	3	4	5	8	7	6	9
I. Ch.All. <i>Alno-Ulmion</i>									
<i>Padus avium</i>	b	3	1	2	2	3	+	+	
	c	1	+	1	+	1	+		+
<i>Ulmus minor</i>	a ₂	1	1						
	b	+	+	+			+		
	c	+	+		+		+	+	
<i>Ulmus laevis</i>	b/c	+	1	+	+				
<i>Ribes spicatum</i>		1	1	+	1	1	+		
<i>Festuca gigantea</i>		1	1	2	3		+	+	
<i>Stachys sylvatica</i>		1	1				+	+	
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>				1	1	+			

Tabela 1. Ciąg dalszy – Table 1. Continued.

Numer kolejny zdjęcia Successive No. of relevé	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Circaea lutetiana</i>					4			
<i>Carex remota</i>					1			
<i>Caltha palustris</i>					+			
<i>Cardamine amara</i>					1			
<i>Scutellaria galericulata</i>					+			
<i>Myosotis palustris</i>					+			
<i>Lycopus europaeus</i>					1			
II.Ch.All. <i>Carpinion betuli</i>								
<i>Tilia cordata</i>						1	1	4
a ₁								
a ₂					1	3	3	3
b	1	1	1	1	1	2	2	2
c	+	+	1	1	1		+	1
<i>Carpinus betulus</i>						3	3	1
a ₂								
B						2	1	2
C			+	+		+	+	1
<i>Stellaria holostea</i>	1	1	1	1		2	2	2
<i>Galium schultesii</i>						+	+	1
<i>Ranunculus cassubicus</i>								1
<i>Melampyrum nemorosum</i>								+
<i>Carex pilosa</i>								+
III. Ch.O. <i>Fagetalia sylvaticae</i>								
<i>Galeobdolon luteum</i>	3	3	3	4	3	3	3	3
<i>Pulmonaria obscura</i>	1	2	1	2	+	2	2	2
<i>Asarum europaeum</i>	2	2	2	2	2	2	+	2
<i>Polygonatum multiflorum</i>	1	1	1	1	1	1	1	+
<i>Milium effusum</i>	+	+	+	+	1	+	+	+
<i>Atrichum undulatum</i>	3	2	4	3	3	3	4	4
<i>Carex sylvatica</i>	1	+	1	+	+	3	+	
<i>Galium odoratum</i>	1	2	2	1	3	1	1	
<i>Mercurialis perennis</i>	4	5	1	1		1	1	
<i>Dryopteris filix-mas</i>	+		+		+	1	1	
<i>Eurhynchium angustirete</i>		1		1		1	2	1
<i>Viola reichenbachiana</i>			+	+		+	+	2
<i>Lathyrus vernus</i>	+		+	+			+	2
<i>Actaea spicata</i>		+				+		
<i>Paris quadrifolia</i>			+		+			
<i>Glechoma hederacea</i>					+			
IV. Ch.Cl. <i>Querco-Fagetea</i>								
<i>Corylus avellana</i>								
b	2	2	1	2	1	2	2	2
c	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Fraxinus excelsior</i>								
a ₁	4	4	4	2	3	4	4	
a ₂		2	1		2	1	1	
b	1	1	+	+	1	+	+	
c	1	1	+	2	1	+	+	+
<i>Acer platanoides</i>								
a ₁		1	1	1		2		
b	+	+	+	1		+		+
c	+	+	+	+		+	+	+
<i>Evonymus europaea</i>	1	+	+	+	+	+		
b/c								
<i>Aegopodium podagraria</i>	1	1	3	1	2	4	4	1

Tabela 1. Ciąg dalszy – Table 1. Continued.

Numer kolejny zdjęcia Successive No. of relevé	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Campanula trachelium</i>	1	1	+	1		+	+	1
<i>Melica nutans</i>	1	+	+	2			+	+
<i>Carex digitata</i>			1	1		1	2	1
<i>Brachypodium sylvaticum</i>			2			2	1	
<i>Evonymus verrucosa</i> b				+				
<i>Poa nemoralis</i>				1				
V. Towarzyszące (Accompanying)								
<i>Alnus glutinosa</i> a	1	2	2		4			
b/c	+				1			
<i>Viburnum opulus</i> b/c	1					+	+	+
<i>Cornus sanguinea</i> b/c			1	+	1			+
<i>Quercus robur</i> a ₁			1	3				1
b				1				1
c				+				+
<i>Betula pendula</i> a ₁			1					1
<i>Populus tremula</i> a ₁						1		
c	+					+		
<i>Malus sylvestris</i> b			+					
c			+				+	
<i>Sorbus aucuparia</i> b			+					+
c			+					+
<i>Geum rivale</i>	2	1	1	+	2	2	1	+
<i>Rubus caesius</i>	2	1	1	1	1	1	+	
<i>Viola mirabilis</i>	+	+	1	+		2	2	1
<i>Plagiomnium undulatum</i>	1	+	2	+	2	+	2	1
<i>Majanthemum bifolium</i>		+	1	1		1	1	1
<i>Rubus saxatilis</i>	+		1	1		1	1	+
<i>Deschampsia caespitosa</i>	+	+	1	1		1		+
<i>Brachytecium rutabulum</i>	2	1	+				1	
<i>Chaerophyllum temulum</i>	1	1	1			1		
<i>Rubus idaeus</i>	+	+	1		+	+		
<i>Oxalis acetosella</i>			+			2	2	
<i>Urtica dioica</i>		+			1		+	
<i>Lysimachia nummularia</i>			1	2	+			
<i>Athyrium filix-femina</i>						+	1	+
<i>Campanula persicifolia</i>	+			+				+
<i>Crepis paludosa</i>					+	+	+	
<i>Veronica chamaedrys</i>			+	+				+
<i>Equisetum pratense</i>		+					1	
<i>Fissidens adianthoides</i>		2					+	
<i>Agrostis stolonifera</i>				1	+			
<i>Ranunculus repens</i>					+	1		
<i>Moehringia trinervia</i>			+					+
<i>Crataegus monogyna</i> c	+							
<i>Dryopteris carthusiana</i>					+	+		
<i>Fragaria vesca</i>			+					
<i>Clinopodium vulgare</i>				+				+

Sporadyczne (Sporadic): *Equisetum pratense* 5(+), *Ajuga reptans* 8(1), *Convallaria majalis* 8(1), *Hieracium murorum* 8(+).

Zespół *Fraxino-Alnetum* (tab. 1, zdj. 5) – niewielki płat łągu olszowo-jesionowego występuje w południowej części rezerwatu, wśród łągu jesionowo-wiązowego. W drzewostanie brak *Ulmus minor* i *Quercus robur*, a zwiększa się znacznie udział *Alnus glutinosa*. W runie zamiast *Mercurialis perennis* i *Festuca gigantea* pojawia się bardzo licznie *Circaea lutetiana*. Dodatkowo fitocenozę tę wyróżnia udział gatunków siedlisk podmokłych, takich jak: *Cardamine amara* subsp. *amara*, *Lycopus europaeus*, *Scutellaria galericulata*, *Caltha palustris* i *Myosotis palustris*.

Zespół *Tilio-Carpinetum* (tab. 1 zdj. 6–8) – Płaty tego zbiorowiska wykształciły się na glebach brunatnych występujących, na niewielkim obszarze, w północnej części rezerwatu. Drzewostan tworzą tu głównie: *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata* i *Carpinus betulus*, z niewielkim udziałem *Quercus robur* i *Betula pendula*. Drzewostan jest wyraźnie dwuwarstwowy, o zwarcie ok. 70%. Warstwę podszytu tworzy głównie *Corylus avellana* z udziałem *Sorbus aucuparia*, *Euonymus europaea* i *E. verrucosa* o zwarcie 30–40%. Runo jest zwarte (90–100%), bogate w gatunki, przy czym największy udział wykazują: *Galeobdolon luteum*, *Aegopodium podagraria*, *Pulmonaria obscura*, *Asarum europaeum*, *Viola reichenbachiana*, *Lathyrus vernus*, *Stellaria holostea* i inne. Wśród mchów panuje *Atrichum undulatum*. Udział gatunków łągowych pozwala zaliczyć opisywane zbiorowisko do podzespołu grądu czyścicowego *Tilio-Carpinetum stachyetosum*.

PODSUMOWANIE

Na obszarze projektowanego rezerwatu „Mokrańszczyzna” stwierdzono występowanie 128 gatunków roślin naczyniowych. Na uwagę zasługuje zupełny brak w tej florze antropofitów oraz występowanie 12 taksonów uznanych za zagrożone w skali regionu (GŁOWACKI i in. 2003). Najważniejszym walorem charakteryzowanego obiektu jest występowanie dobrze wykształconego, zwanego płatu łągu wiązowo-jesionowego (*Ficario-Ulmetum minoris*). Roślinność badanego obszaru uzupełniają stosunkowo niewielkie, ale dobrze zachowane płaty *Fraxino-Alnetum* i *Tilio-Carpinetum*.

LITERATURA

- GŁOWACKI Z., FALKOWSKI M., KRECHOWSKI J., MARCINIUK J., MARCINIUK P., NOWICKA-FALKOWSKA K. & WIERZBA M. 2003. Czerwona lista roślin naczyniowych Niziny Południowopodlaskiej. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **59**(2): 5 – 41.
- KONDRACKI J. 2002. Geografia regionalna Polski. ss. 441. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- MARCINIUK J. & MARCINIUK P. 1998. Dokumentacja przyrodnicza projektowanego rezerwatu przyrody „Mokrańszczyzna”. ss. 21. Biuro Badań Biologicznych „Przyroda”, Siedlce.
- MARCINIUK J., MARCINIUK P. & WIERZBA M. 2000. Purchawica olbrzymia *Langermania gigantea* w Parku Krajobrazowym „Podlaski Przełom Bugu”. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **56**(4): 97–99.
- MATUSZKIEWICZ W. 2001. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Vademecum geobotanicum **3**. ss. 537. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser. **15**: 1–303.

- OCHYRA R. & SZMAJDA P. 1978. An annotated list of Polish Mosses. – *Fragm. Flor. Geobot.* **24**(1): 93–145.
- OLACZEK R. 2000. Antropogeniczne czynniki przekształcania dolin rzecznych. – W: J. KUŁTUNIAK (red.), *Rzeki* **9**: 119 – 142.
- PAWŁOWSKI B. 1977. Skład i budowa zbiorowisk roślinnych oraz metody ich badania. – W: W. SZAFER & K. ZARZYCKI (red.), *Szata roślinna Polski* **1**, ss. 237–279. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

SUMMARY

This paper describes in details botanical values of the planned nature reserve “Mokrańszczyzna”, which is situated in the Południowopodlaska Lowland (Podlaski Przełom Bugu mesoregion). The aim of forming that reserve is to protect natural forest plant communities with multispecies 80–100-year-old tree-stand, with occurrence of numerous 250-year-old *Quercus robur* individuals. Presence of 128 vascular plant species was noted in the studied area. 10 of them belong to the group of protected taxa, of which 4 are strictly (*Daphne mezereum*, *Lilium martagon*, *Listera ovata*, *Platanthera bifolia*) and 6 partially protected (*Asarum europaeum*, *Convallaria majalis*, *Frangula alnus*, *Galium odoratum*, *Ribes nigrum*, *Viburnum opulus*). 12 species belong to the group of threatened species in the scale of the region (GŁOWACKI *et al.* 2003). According to IUCN classification 2 of them are endangered (EN) – *Corydalis cava*, *Lathraea squamaria*; 6 species are vulnerable (VU) – *Carex pilosa*, *Corydalis solida*, *Daphne mezereum*, *Galium odoratum*, *Isopyrum thalictroides*, and *Lilium martagon*, and 4 species belong to the group of low risk (LR) – *Carex sylvatica*, *Cirsium rivulare*, *Listera ovata*, and *Ribes nigrum*.

A vegetation of the planned reserve is relatively little differentiated. Three plant communities exist in the area: *Ficario-Ulmetum minoris* Knapp. 1942 em. J. Mat. 1976, *Fraxino-Alnetum* W. Mat. 1952 and *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* Tracz. 1962. Predominating community is *Ficario-Ulmetum minoris* which occupies over 80% of the area.

Przyjęto do druku: 26.11.2003 r.